

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Karátson' Havának
(Decembernek) 21-dik napján,
1792-dik Észkendőben.

Hadi Környüállások.

Decembernek első napján költt *Berlini*
magános Levélből azt olvassuk, hogy a'
Frantziák ellen ki-rendeltt második Prussz.
Sereg, 28 Batalionokból, és 30 Svadronok-
ból áll, melly is nagy siettséggel készítettett
a' marshoz.

Aquisgránumból (Aachen); Decembernek
6-dik napján.

„Tegnap, egész nap, mindég takaro-
dott Városunkon által a' Tsász. Kir. Sereg.
Hozzája kaptsolták ehez magokat a' *Saxe*,
L I I *Royal-*

Royal - Allemand, Bertsényi; 's Bervick nevet viselő néhai Frantzia három lovas, és egy gyalog Regimentek, mellyek most Tsáfszár ő Felsége' zsoldján vagynak. A' Hadi Kantzellária, Kintstár, 's egyéb effélék, mellyek a' Fő Kvártélyhoz tartoznak, ma lesznek itt. A' Gyalogságnak egy része, ide, és *Burscheid* nevezetű szomszéd Mezővárosba szállítatott. A' Seregnek több része, szélylyel fog kvártélyozni Kerületünkben, mellyben sok helyeken hányattak batteriák. Megrakattak a' mi Városunk' bástyái is ágyúkkal, 's a' kapuk katonákkal. "

Kolóniából, Dec. 7-dikén.

„Várjuk az Austriai Sereget, melly *Mühlheim*nál akar által-szállani a' Rajnavizén hajó-hidakon. Bizonyosnak mondják, hogy ide is utánna jőne Népünknek *Dumourier* Fran. Vezér; azért is sokan el-fzaladtak már innen a' Lakosok közzül.

(A' *Kolóniai* Vál. Hertzeg, Testvérjével *Kristina* Fő-Hg Asszonnyal, 's ennek Férjével *Albert* Kir. Hertzezzel együtt, *Bonn*ból, *Münster*be ment, melly, fő Városa a' *Münsteri* Püspökségnek. Ez, fekszik a' *Vesztfáliai* Kerületben, 's most egyesítve van a' *Kol. Vál. Hertzezséggel*.)

Trierből, Dec. 3-dikán.

„Öt napoktól fogva, ismét igen nagy nyúghatatlanságban, és szorongattatások között vagyunk. — *Bournonville* Frantzia Generális, erőssen nyomul Városunk felé. Azt mondják, hogy 35000 Emberre megy Se-

Seregének a' száma, 's az ágyúzáshoz való készülete (Artilleriája) rettenetes. Tegnap már *Kasselnél*, és *Waltrachnál* állottak a' szélső vigyázói, hozzánk tsupán egy kis órannyira. Tsoportonként fut ide a' Nép, a' körül-belől való helyekből. Az, nagy vigasztalásunkra szolgál, hogy a' Tsász. Kir. Sereg mindjárt előttünk fekszik a' *Grünenberg* hegyén, 's éppen most jő Tsász. Kir. Hadi-Tármester Hg *Hohenlohe* négy Rege-mentekkel, és sok ágyúkkal *Luxemburgból*; úgy hogy e' szerént, lehet már 18 ezerre tenni a' Ts. Kir. Sereget, mellynek száma mind inkább inkább nevededik naponként."

Mihelyt bé-mentek a' Frantziák *Lüttich*-be: a' vólt legottan első gondjok, hogy kibotsássák fogságokból azon Lakosokat, kik az utóbbi revolúzióért bé-zárattak vólt. — A' Szabadság-Barátnak előbbeni Társasága öszve-gyűlt mindjárt Nov. 30-dikán. Jelen vólt az első Ülésben *Dumourier* Vezér is, sok más Frantzia Tisztekkel együtt. A' második Ülésben el végeztetett, hogy addig, míg jobban el-intéződhetne a' dolog, állítassék elő azon Tanács, mellyet 1790 ben választottak vólt a' Szekeziók (Város-Szakasizai); és három napok alatt hivattassanak öszve minden Szakasizok, új Tanácsnak, és Nemzeti Gyűlést formálandó Követeknek választása végett. — Az ideig elő-állított 1790-dik eszt. béli Tanács hozzá is fogott már ezen hónapnak 2-dikán, a' maga hivatalának folytatásához. — A' melly *Lüttichiek* fő személlyeket jádzottak az előbbeni Revolúzióban, 's ugyan azért kéntelenítették

oda hagyni Hazájokat; most mind visszamennék, 's két kézzel rajta vagynak, hogy a' Frantziák' segítségek által újra mindent fel-zavarjanak.

Az egyesültt *Szárdiniai*, és Tsász. Kir. Seregek el-vették vólt a' *Nizzai* Grófságban *Sospello* Városát a' Frantziáktól; de *Anselm* Frantzia Vezér rajta ment ezen Városon ismét nagy erővel, 's vissza vette azt Nov. 19-dikén. A' Lakosok nem sohajtották vissza kétség kívül az *Anselm*' Seregét, mert ez, olly szörnyű, és otsmán dolgokat követett-el *Pedemontzium* Tartományában (mellyben vagyon t. i. a' *Nizzai* Grófság is), a' millyenek tsak haramiáktól telhetnek-ki.

A' *Szárdiniai* Udvar, valamint egy részről mindent el-követ, hogy mentől számosabb gyakorlott Sereget állíthasson-ki a' Frantziák ellen: úgy más részről tellyes igyekezettel rajta van, hogy a' belső tsendességet fenn-tarthassa, 's meg-erössíthesse. Erre, két eszközöket talált leg-erányosab-
baknak:

- 1.) Hogy munkát adjon a' Nép' kezébe
- 2.) Hogy a' nagy ölzve - sereglésekre^e szolgáló alkalmatosságokat el-hárítsa.

Hogy az első eszközre nézve, kívántt tzhellyát érhesse: szorgalmatossan utánna láttat a' selyem-munkáltatásnak; és hogy annál inkább kellyen a' selyem matéria: meg-tiltotta a' musselin, és minden más pamut portéka-viselést. — A' mi nézi a' második eszközt, ez eránt jónak ítélte bézáratni a' Játék-néző helyeket, 's félbehagyni esztendeig az Universitásban, úgy
nem

nem különben a' Nemesei-Akademiájában való tanítást is.

Pápa ő Szentsége is színt' olly buzgósággal törekedik eleit venni a' belső háborúnak, mint a' minéművel készíti hadi erejét a' külső ellenség ellen. Ugyan ezen buzgóság okozta nem régiben, hogy két Frantzia Kép-faragók is el-fogattak: mivelhogy a' mostani Frantzia íz ízerént készítettek valamelly *symbolika* képeket; hanem már csak ugyan el-hotsáttattak, minekutánna a' Frantzia Minisztérium itt volna erántok Pápa ő Szentségének.

Nápoly Városából azt írják, hogy az odavaló Lakosok között 29 ezeren fogtak fegyvert, Királyokhoz, 's Hazájokhoz való hívségekből, a' külső és belső tsendességnek fenn-tartására.

Trierből, Dec. 6-dikán. Ma délben megtámadták a' Frantziák, a' Ts. Kir. Seregek sántzaikat, hozzánk egy mérttföldnyire a' *Grünenberg* hegyén; de két órákig tartott tüzes ágyúzás után vissza verettek nagy veszteséggel. (Ez a' történet szolgáltaott kéttség kívül alkalmatosságot H. Hohenlőhé, és G. Beaulieu által a' Frantzia Seregen vett nagy győzedelmünknek különbkülönbféle módon való beszéllésére, mellynek hírét mi is közlöttük a' múltt postán) Még se tettek le azonban Városunk eránt való szándékjokról, t. i. hogy azt meg vegyék. Hólnap nehezen fog el múlni ismét a' viadal. Ugy hallyúk, hogy Maehringnél, ide 3 mérttföldnyire más Frantzia Sereg is készül által szállani a' Mosella vizén.

Namur

Namur Várát, Dec. 2-dikán délután elfoglalták a' Frantziák.

B é t s.

A' Prussziai Király, Követnek küldi a' mi Udvarunkhoz, a' hires *Lucchesini* Marchiót, a' ki Prusszia' Orákuluma vála a' *Szisztóvi* Békesség - kötésben. Ez az Úr, Olasz eredetű, 's nevezetesen a' *Luccai* Köz. Társaságból való. Még a' Nagy *Fridrik* — a' ki egész kollektziót (gyűjteményt) tsinált a' mindenféle származású derék Emberekből — fogadta ezt a' maga Udvarához; valamint *Algarottit*, *Deninat*, *Lagranget* 's a' t. — Gróf *Algarotti Ferentz*, meg-hólt ugyan már; de élnek halhatatlan maradéki, t. i. az általa ki-adott gyönyörű 's hasznos munkák. — *Denina Károly* Apátúr, *Szárdiniai* Fi, kinek, Olasz, és régi Görög Ország' Revoluziójáról, úgy nem különben a' mai Litteraturáról írott könyveit betsüli az egész tudós Világ. — *Lagrange*, hasonlóképpen *Szárdiniai* Fi, fő Matematikus. — — A' mostani Király alatt ment, 's fogadtatott *Berlinbe* Gróf *Lusi*, *Ankónai* Fi. Ez is jelen volt a' *Szisztóvi* Gyűlésben. Nagy Politikus. — II. *Jósef* Tsászárnál keresett szolgálatot; de hogy nem talált: úgy ment *Berlinbe*.

Az Orosz Udvarnak, Hg *Gallitzin'* helyébe következett *Bétsi* Követje, Gróf *Rasumovszky*, a' múltt Vasárnap jelent-meg, a' maga új kredentzionálissával ő Felségénél. Bé-mutatta annakutánna Gróf *Czernizevet* is, kit a' végre küldött ide az Orosz Tsászárné,
hogy

hogy általa szerentsés Országglást kívánnyon Fels. Urunknak. — Tsászárné ő Felségének, úgy nem különben a' Fő Hertzegeknek, és Fő Hertzeg-Affzonyoknak is udvarlottak az nap a' meg-nevezett két Oro sz Gróf Urak.

Hg *Hohenlohe'*, és Gróf *Clerfait'* vezér-
lések alatt vitézkedő Seregeinknek derék
magok-viselésével való meg-elégedését
kívánván külsőképpen is meg-bizonyítani
jó Fejedelmünk: egy hónapi felesleg-való
fizetéssel kedveskedett azoknak, a' köz
Embertől fogva, egészen az Obersterig *in-
clusive*, az az, oda értvén a' meg-jutalmazásba
az Oberstereket is.

A' napokban, magához hivatta ő Felsége
Feldm. Lieut. Gr. *Wartenslebent*, 's azt kérdi
tőle: mikor indulhatna el a' Pr. Armádiához?
„Én mindjárt hólnap is el-indulhatok, Fels.
Uram“ felel a' Generális Úr. Igen szeretem
monda a' Felség: de van é a' Gen. Úrnak
egész hadi készülete? „A' Török hadbéli
készületeimnek egy része meg-van, úgy-
mond a' Gen. Úr: a' mire szükségem lesz
még, azt utánnam küldethetem“ — El is
mene tegnapelőtt ezen vitéz Gen. Úr *Frank-
furt* felé. El-vitte magával nagyobbik Fiát
Ferdinándot.

A' Protestánsok' részéről, Deputátusok
jönnek-fel a' Zsinati (Synodalis) végzésekről.

Béts' szomszédjában, *Grossengersdorf*
nevű Faluban tűz támadt ezen hónapnak
7-dikén. Jóllehet a' körül belől való helyek-
ből

ből futott a' segítség mindenfelől a' tűznek el-oltására, 's ő Felsége' különös parantso-
latjából az Udvari tűz-oltó eszköz is nagy
sebességgel ki-vitetett: még is 55 házak
égtek-el, istállókkal, és tsürökkal egy-
gyütt.

M a g y a r O r s z á g.

Békés-Vármegyéből, Dec. 10-dikén.

„Kedves *Magyar Hírmondónknak*, a'
jövő fél esztendőre eső taksáját ajánló Leve-
lem, hogy szárazon ne mennyen-fel, 's én
is gyarapítsam az Urak által tehettségem
szerént a' Köz-jót: ide irom némelly észre-
vételeimet, 's gondolatimat. — Sok hafzuos
igazságokat-terjesztett már a' *Magyar Hír-
mondó* a' *Magyar Világ* eleibe; de alig
hiszem, hogy egy is nyomosabb lehetett
vólna ezek közzül annál, a' mit egy Tóldalék-
árkusban a' 489-dik oldalon mond az Anglus
a' Magyarhoz: „*Talán, úgymond, a' bőv-
ségben meg nem emlékeztek a' szükségről;
talán nintsenek granáriumaitok, élés-házai-
tok?* — Mikor vólt bővebb gabona-termés
Magyar Országban, főképpen az alsó részek-
ben, mint az idén? — Most lehetett, sőt
kellett vólna valóban mindjárt hafzonra
fordítani az Anglus' szavait; de szomorúan
tapasztaltam jártomban költömben, hogy a'
temérdek gabona, még az essős Októberben
is a' szabad ég alatt sínlődött. Nem talál-
kozott t. i. munkás, a' ki részért magára
vállalta vólna a' nyomtatást; a' gabonás
Gazda pedig kész pénzt nem adhatott: mivel
bőv terméséből semmit se vehetett-bé. Ha
a'

a' közönséges Granáriumoknak tartása felállhatott volna: mindjárt bé-adhatott volna azokba egy részt a' szegény Ember; 's pénzre kapván, ebből idejében ki-munkáltathatta volna több részét is gabonájának, 's nagy örömmel fogott volna újra a' föld-míveléshez. — Így van ám ez, azokban a' Tartományokban, mellyekben előre nézván a' gondos Kormányfisékek, mindenkor tele gabona tárházakat tartanak jövődjére. — Ki tudhatja azt előre, ha vallyon a' következő esztendő, nem fog-é szük esztendő lenni? Jó akkor bezzeg a' készit elő-venni, 's a' Népet, a' káka-gyökérből nyomorúságossan készített kenyérnek ízellen, és egészségtelen rágásától, 's az éhel-halástól meg-menteni. — Midőn a' Kormányfisék nagyon felesleg-valónak találándja a' gabona sokságát, ez; vagy amaz Tartományban: könnyű akkor a' más Tartományokba való ki-hordását, vagy hordatását a' felesleg-való gabonának meg-engedni. — A' mezei Munkások' szük voltának fő okául, mind a' bőv termést adták az Urak' Levelezőik. En azt itélem, hogy másutt is kell kereskedni. Mivel én, a' magam lakó helyének minden tsinnyát binnyát általán-fogva jól tudom, ezt vettem-fel például, a' közönséges értelem' hibás voltának meg-mutatására:

1.) Fele az ide-való Lakosoknak, elveszt esztendőt-által 52 napot, tsupán a' szállásokra hetenként való ki 's be-járással, mellyek t. i. egy 's két jó magyar, az az, 2, 3, 4 német mértföldnyire esnek a' helység-

ségtől. A' Lakosoknak fele, rá megy nálunk 3000 munkás Emberre. Ha a' 3000-t sokszorozzuk 52-vel, lessz belőlle: 156000. Következésképpen ebben az egy helységben tsupán a' járás-keles által el-vész minden esztendőben 156000 dolog-tévő nap. — Már ha tsak 3 garasra teszek is egy napot, (pedig nyáron 6, 7, 's 8 garast is ki kell adni egy napi számért; ebben az esztendőben pedig 10, 15, 17 garast is el-kért, 's meg is kapott a' munkás, az ételén kívül): 468000 garasra, az az, 23400 forintra megy az esztendei kár. — Mi innen a' tudomány? Tsak az, hogy ha a' helységeknek alkalmasabb fekvések volna; ha nem lennének olly messze ezektől a' szántó-földek, 's kaszállók: mindjárt nem kellene annyi Munkás; mert azt az 52 napot, melyet járkálásban tölt-el a' Gazda, munkálkodásra fordíthatná.

Ha gondolóra vesszük továbbá, hogy a' szállásokra való ki 's be-járára, leges leg-alább is használ 3000 Ember esztendőt-által 500 szekeret 52 szer. — Tegyük ne többre, tsak tiz garasra egy egy szekérbért; ebből mindjárt 260000 garas telik, az az, 3000 forint. Már itéllye-meg valaki: nem jobb volna-e ezt a' 13000 forint árúnyai haszontalan szekerezés helyett, a' lónak, vagy marhának, a' mezei gazdaság körül venni hasznát; vagy a' szekereknek más végre, p. o. ez vagy amaz szállításokra való fordítása által, 13000 forintot érdemleni, “

A'

A' Debretzeni Reformátum Kollégyiomból,
Decemb. 14 dikén.

„Nállunk az egész Kollégyiomi Ujjítások, a' leg szentebb tzelből estek, abból t. i. hogy a' Kollégyiomban mind a' Tudományok jobban jobban virágozzanak, mind pedig az Ifjaknak erköltsi neveltetések, a' Világ' mai ki-pallérozódásához alkalmaztatott legyen. A' Tanítókat a' mi illeti, azok, a' rövid, fontos, és systematice való tanításra köteleztettek; a' Tanulók pedig arra, hogy illendő szorgalmatossággal tanullyanak. A' szorgalmatosságra ez egy külörös ösztöne már az Ifjúságnak, hogy az új rend szerént minden esztendőben egyszer, minden Deák Ifjak, nem tsak a' közönséges Exámenekben, mint eddig; hanem magánosan is, és egyenként, Tilz. Professzor Uraimék által, a' Tekin. Kurátorátus' valamelly Tagjának jelenlétében, meg censeáltatnak, és előmenetek szerént, senkinek személljét nem nézvén, gradifikáltatnak; és így tsak egy esztendőben is alább hagyni a' szorgalmatosságból annak nem lehet, a' ki a' magabetsületét szereti. A' betsület' szeretetét pedig, mellyet minden Ember' lelkébe maga a' Természet belé óltott, nevelni fogja az Ifjúsággal való bánásnak egész módja, a' melly, a' virtusért, érdemlett ditséretet ösztogat; a' hibáért pedig, és fogyatkozásért, nem valamelly erszénybéli büntetést, hanem meg-szégyenülést, és ortza-pirúlást kíván. Nagy vigyázat van a' mostani törvényekben, az Ifjúság' egészségének is fenn-tartására; mellyre nézve, az egy Vasárnapot

pot ki-vévén, minden nap, mind dél előtt, mind dél után, mihelyt a' letzkék' órái eltelnek, tellyes szabadság engedtetett az Iff. jaknak, a' Kollégyiomból való ki-menetelre, mellyet, mind testeknek szükséges komió-tziójára, mind elméjeknek a' gondolkodás-ban való gyakorlására, igen nagy haszon-nal fordíthatnak. Az alsóbb Klasszisok, eddig is jó lábón állottak nállunk; de még is, e' részben is esett sok jó változás, melly-ből Oskolánkra szép elő-menetelt reményl-hetünk."

Budáról, Dec. 10-dikén.

„Tegnapelőtt tartatott az idevaló TT. Kaputzinus Átyák' Jubileuma. Száz esztendeje múlt t. i. az említett nap, hogy Fels. *Első Leopold* Tsászfár, és Magyar Király, lakást ajánlott itten a' Kaputzinus Szerzet-nek; ama' halhatatlan emlékezetű *Szétsenyi György* akkori Primás pedig Templomot és Klástromot építetett. Az Innepi-napra, pompás készülétek tételtek a' Szerzet' Tem-plomában. Bé-vonatott a' Templomnak belsőbb része, valamint a' nagy Oltár is, mellynek közepén egy nagy ezüst Feszület szemléltetett, drága selyem vendég falakkal. Ezek, a' Kir. Palotából engedtettek oda. — Huszonnégyszáz ezüst gyertyatartók, 's különb-különbféle függő, és falra alkalmaztatott üveg remekek fényesítették a' Templomot égő világjaikkal. — Kilentz óra felé érkezett Hg Primás ő Eminentziája a' Templomhoz, két hintókkal, mellyek közzül az egyikben négy, a' másikon hat ló volt. Ki-szállván a' hat lovas hintóból, fel-vette magára ő Emin.

Emin. ja az inneplő templomi köntöst, 's bé. indúlt a' Szentegyházba. Előtte mentek a' Kaputzinus Atyák, kereszstel; továbbá a' Primási Tselédek, és Tisztek; végre az Egyháziak egész asszisztentziával. Mindeknek előtte, imádkozott ő Eminentziája az Oltár előtt; ennek végződésével Misét mondott; azután prédikáltziót hallgatott. Követte a' prédikáltziót az öreg Mise, melyet tartott a' Várbéli Főtisz. Prépost Úr. Mind a' Mise', mind a' *Téged Isten ditsérünknek* el-éneklése alatt dörgöttek a' halpiatzon a' mozsarak. "

Az *Erdődy* Magyar lovas Regimentjében Oberstlieut. ságot viseltt B. *Révai Imre* vitéz Hazánkfia meg-halálozott; minekokaért jelenteti az említett Ns Regimentnek Stabja *Eszék*ről, hogy a' ki valamelly jussát tartja a' meg-hóltt *Eőr* Urnak hagyományához: jelentse magát *Eszéken* a' jövő 1793 Elzt. Febr. sának utolsó napjáig.

Pestről, Dec. 14-dikén.

„Decembernek 3-dik napjától fogva, egyenlő árron megy nállunk az élet. A' tizta búza 45 garason; a' kétszeres 32 gar.; a' rozs 17 gar.; az árpa 16 gar.; a' zab 15 gar.; a' kukoritza 15 gar. A' sertés szörnyű óltsó, úgy hogy a' mellynek párja már elz-tendeje 40—45 forint vólt; most meg lehet venni 20—22 forinton. "

Frantzia Ország.

ban nagy lármát okozott a' gabona' drágasága, mellyet azonban nem valóságosnak, hanem tsupán a' Gabona-Kupetzek' álnok mesterségének irnak lenni a' *Párisi* Levelek.

Elég

Elég az hozzá, hogy *Eure*, és *Loire* nevezetű Olasztályaiban az Országának drágállván a' Nép a' gabonát, öfzve adta magát ezerenként, úgy ment a' gabona-vásárookra, 's tetfzése ízerént árrat szabott a' gabonának, melly ellen nem szólhattak a' gabona-árulók; hanem ebből a' lett természet szerént, hogy kevesebb gabonát vittek el-adni a' vásárokra, 's szűkebb, következésképpen drágább lett az élet. A' Nemzet-Gyűlése, Bízatosokat küldött maga kebeléből, ezen hibának meg-orvoslására; kik vissza térvén Nov. 29-dikén a' Gyűlésbe, így adták-elő, a' mi rajtok történt: „Tegnap a' ti Bízatosaitok, élet halál között voltak; már talán eddig hamuvá is lett *Chartres* Városa, avagy hónap fel fogja azt dúlni 12—15 ezer főből álló gyűlevélzség. Az alatt a' szin alatt nyúghatatlankodik a' Nép, hogy drága az eleség; már messzire ki-hatott a' zenebona; mindenfelé vonták a' lárma harangokat. — Hogy mi *Courville*be érkeztünk: mindjárt együtt volt valami 6000-ig való sokaság, puskákkal, kaszákkal, fejszékkel 's a' t. Eggy ideig tsendessen halgattak bennünket; de tsak hamar Híletőknek, Aristokratáknak, 's a' Nép' Ellenségei' — a' Gabona-Kupetzek' — meg-vesztegettetett Barátjaiknak — halálra méltóknak kiáltottak; 's tüstént meg is ragadtak bennünket. Én kiáltottam, hogy én a' Nép' Reprezentánsa vagyok; de azért tsak ütöttek. A' Társamról le-tépték a' ruhát, 's magát a' folyó vízbe akarták vetni; az én mellyjemnek pedig neki szegezte egy Zsivány a' töltött puskáját. Meg nem

ma-

maradhattunk volna életben, ha egy Polgár azt nem javasolta volna a' Népnek (melly között Papok is voltak. Ezek mutattak legnagyobb gyűlölséget a' N. Gyűlése eránt), hogy ne öljöa-meg bennünket; hanem kényszeríttsen inkább arra, hogy nevünk' alóíráásával erőssítsük, az ő általa meghatározandó árrát a' gabonának. Fel vettek azért bennünket a' zsákokra, 's kellett tellyesitenünk a' Nép kívánságát. Mi ugyan készebbek lettünk volna meg halni, mint ezt tselekedni; de a' Státus java kívánta, hogy mi el beszélheffük a' mit tapasztaltunk. Azt mondá nekünk a' Nép, hogy meg nem áll Párisig, mivel érdeme szerént meg akar fizetni a' N. Gyűlésének, melly, úgymond, ellensége a' Nemzetnek; el akarja törölni a' Papokat, 's magát meg gazdagítani. — A' N. Gy. nem hagyta helyben a' Biztosainak tselekedeteket, azt ítélvén, hogy inkább haltak volna meg, mint sem igazságtalan dolgot tselekedtek, mellyet semmivé is tett a' Gyűlés, és parantsolatot adott a' Minisztériumnak, hogy tsillapítsa le a' zenebonát fegyveres erővel. Le is tsillapította: valamint más Ország-Ofztályokban az előljárók: de más felől ismét újj lár mák hallatnak.

XVI. Lajos' ügye, ismét fel fordúlt a' Gyűlésben Dec. 3 dikán. Roberspierre azt ítélte, hogy a' Köz. Társaság' élete, és XVI. Lajos' élete meg nem állhatnak együtt.

Tudománybéli Híradás.

A' közelébb jövő Jósef-napi Pesti Vásárra, egygy ilyen tzímű Magyar Könyv készül: *Physico-Theologia*, az az, az *Isten'*

lételének, és tulajdonságainak, a' Teremtés' munkáiból való meg-mutattatása. Írta Angliában *Derhám Viliám. Windsor* Kánonok, *Essex* Tartományban *Upminsteri* Prédikátor, és a' Királyi Társaságnak Tagja. Magyar Nyelvre fordította, és a' *Természet'* újabb *Visgálónak* Írásaikból vétetett izükséges Tóldalékokkal meg-gazdagította *Segesvári István*. — Ez, azért adatik most hírül az Erd. Közönségnek: ne hogy már más is dolgozzon az említett Könyvnek fordításában. — Máskor bővebb hír-adással leszünk éránta. Költ *Bétsben*, 1792-dik Esztendőben Decemb. 14-dik napján.

A' napokban került ki *Pesten* a' könyvnyomtató sajtó alól, ezen itt következő című munka: *Nova Memoria Hungarorum, et Provincialium, quam excitat Alexius Horányi, Hungarus Budensis, Cler. Reg. Scholarum Piarum. Pars I. A—C. Typis Matthiae Trattner Pestini Anno MDCCXCII.* Nagy nyóltzad rétű a' nyomtatás. Mellette vagyon a' T. Szerző' képe is. Két rénes for.'s 30 kr. az árra. — Ez, nem újjonnan való ki-adása, hanem folytatása azon munkának, melly már hasonló cím alatt esmeretes a' Világ előtt. — A' *Berlini*, *Lipsiai*, *Göttingai*, 's más tudós Társaságoktól nagy ditséretet érdemlett már előbbeni munkájával a' T. Szerző; annál nagyobbat reménylhet tehát most ennek folytatásáért, mentől jobb alkalmatossága vólt, olly tökéletes-séggel írni ezt, mint a' minéművel kívánta.

(Eggy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hírmondónak*, December' 21-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

Elmélkedés a' 'Sidó Vers-írásról.

A' Versírás a' természetből származott tehetség, melly törvények, 's parantsolatok alá későbbre vonatott, nem egy időnek sem Népnak, hanem az egész emberi Nemzetnek tulajdona. Innen vagyon, hogymajd minden esmeretes Nemzetek számlálnak önnön magok között Versírókat. Innen vagyon, hogy a' mi a' Verstudománynak, Poésisnek belső valóságát, és természetét illeti, abban minden Nemzetek meg egyeznek, ámbár külső alkotásában a' Versnek többnyire a' Nemzetek, önnön nyelveknek természete és alkalmas volta szerint különb különb móddal, mesterséggel, és ékes-ségekkal élnek is.

A' Görögök, és ő utánok a' Rómaiak, a' Verseknek ezen külső alkotásokra vették fel a' Hangmértékeket, Európának sok Nemzetei a' Hasonló végezeteket, avagy az úgy mondatott Rythmusokat.

Az Ó Testamentomi Szent Írásoknak, mellyek kezeink között vagynak, egy tsudálásra méltó nagy részek, minden ahoz értőknek meg-vallások szerint, 'Sidó Versekben találtaik. A' folyó bezzéddel írt munkák között tudniillik a' Versek meg hagyat-

M m m

lak.

tak. A' 'Sóltárok, a' Jób' Könyve, a' Salamon példabeszédei, az Énekek Éneke, a' Jeremiás siralmai: mind ezek Verses munkák. A' Prófétáknak írásaik többnyire helyesebben versre, mint folyó beszédre vitethetnek.

Miben álljon ez a' 'Sidó Poésis, és nevezetesen mi légyen a' 'Sidó Verseknek ezen külső alkotásoknak, és készítéseknél is módjok (mert én most csak erről akarok szólni) bőven elő adja *Robert Lowth, de Poësi Sacra Hebraeorum. Praelect. Academ. Oxonii habit. Göttingae 1770.* Az ő értelme rövideden ide mégyenki:

1.) A' 'Sidó Verseknek külső mesterségek vagy készitések a' hasonló végezetekben (*omoioteleutois*) éppen nem áll.

2.) A' Szótagoknak ugyan valamelly válogatások, a' jó hangzás, és kedvesség kedvéért, melly szérént a' vers mint egy hang-ütésekre (numeri) esett' és éneklésre is alkalmas volt, nálok is lehetett és volt is, noha az miben állott, ma tudni lehetetlen, mert a' régi, és igaz 'Sidó kimondások (*pronunciatio*) minéműek vóltanak, ma senki nem tudja. Verseik mindazonáltal hangmértékekre a' Görög, és Deák lábok szérént tellyességgel nem készűltenek.

3.) A' 'Sidó Poesis fontos mondásokkal tellyes szóllásnak formája, mellynek módja az, hogy egy tellyes Foglalat, csaknem egyenlő részekre oszoljon, és annak minden részei, egy egy Versetskét tegyenek. Az illy tellyes Foglalatok leg gyakrabban két

két versetskékre oszolnak, néha pedig többekre.

4.) Minden Versetskék egész értelmet foglalnak magokban, és darab mondáson, mellynek értelme más versbe által menne, soha egy sem végeződik.

5.) Verseik egymástól abban különböznek, hogy vagynak hosszabbak, és rövidebbek. A' rövidebbek hat, vagy hét szótagokból (syllaba) állanak, a' leg hosszabbak mint egy két annyira nevednek, úgy mindazonáltal, hogy azon egy Versezet többnyire nem igen különböző versetskékkal folytatattatik.

Az illy fontos mondásoknak Poétai öszverakások áll tehát nagyobb részént, a' kerek beszéd részeinek egyenlőségekben, és hasonlatosságokban, vagy is, a' mellelleges kerekmondásokban (in Parallelismo membrorum cuiuscunque Periodi) úgy hogy annak két részeiben többnyire a' dolgok a' dolgoknak, a' szók a' szóknak, mintegy hozzájokszabva megfeleljenek. Melly dolognak ugyan sok gráditsai, sok különbségei, és változtatásai vannak, úgy hogy e' párosság néha szorossabb, és nyilvánvalóbb, néha szabadabb, és homályosabb; mind öszve mindazonáltal im ez három nemei láttatnak lenni:

I. Első nemét teszik az *Ugyanazt jelentő mellelleges mondások*, (Parallelia synonyma) midőn fel tévén egy értelmes mondást, az ismét más ugyanazt jelentő szókkal kitéttik. Ez az ékesítés leg gyakrabban talám mindeniknél, és igen gyakran nagy szorossága,

M m m a

és

és illendősége vagyon. Például felhozom a' CXIV. 'Soltárt:

Mikor kijöve Izrael Egyiptomból,
Jákób háza a' Pogány nép közzül.
Lett a' Juda ő Szent birtoka,
Izrael ő birodalma.
A' tenger látá, és elfuta,
A' Jordán hátra térüle.
A' hegyek szökdöstek, mint a' kosok,
A' halmok, mint a' juhoknak bárány-
jaik. 's a' t.

A' 'Sidó szoros fordítás:
Izerént vers nélkül.

Ezen melleseges mondásoknak sok különbségeikre, és változtatásaikra, én rövidségnek okáért, tsak egyet említek, úgy-mint, mikor néha kettőztetve hozódik elő az első rész, vagy egészen, vagy rész szerént. mint 'Solt. XCII: v. 1. 3.

Bolzuállásoknak Istene Jehova!

Bolzuállásoknak Istene, tündököljki!

Meddig a' hitetlenek, Jehova!

Meddig diadalmaskodnak a' hitetlenek?

II. Második Nemét teszik az *Ellenkező melleseges mondások* (Parallela antitheta) midőn a' dolog ellenkezővel világosíttatik. Ez a' Vers neve illik kiváltképpen a' Példabelzédekhez, és éles mondásokhoz, azért is különösen látható a' Salamon Példabelzédekben. mint *Péld. 27. 7.*

A' jól lakott ember megtapodja a' lépes mézet,
De az éh embernek minden kesterü édes.

Vagyon mindazonáltal ennek helye a' 'Sidó Verseknél több Iróiknál is, mint vagynak Példái az Anna Affzony Háláadó énekében, *I. Sam. II. 4.*

Az

Az erőseknek kézívek meg töretnek.
 És az elestek fel övedeztetnek hata-
 lommal 's a' t.

III. Harmadik nemek az, midőn a' tel-
 lyes mondások nem azon dolognak ismét
 előhozásával, vagy különbözőknek elle-
 nekbe tételekkel, hanem csak az Őszvekö-
 tésnek módjával felelnek meg egymásnak,
 a' mellyre vitethettek annak okáért mind
 azok, mellyek a' két első Nemekre nem
 esnek. Ezek *Őszvetett mellestlegéseknek* mon-
 datnak (Parallela Synthetica) Példák ezek-
 re 'Sólt. XIX. v. 9.

Az Urnak Parantsolati igazak, szívet
 vidámitók.

Az Urnak fenyítéke tiszta, szemeket vilá-
 gosító 's a' t.

és *Hósedés* 14. v. 6. 7.

Lészek Izraelnek mint a' harmat,

Virágzik ő mint a' Liliom,

Gyökeret vér mint a' Libanus.

Ki terjednek az ő tsemetéi,

Lészen az ő díze, mint az olajfáé,

És az ő szaga, mint a' Libanusé.

A' mi az egész Versezeteket illeti, talál-
 tatnak az Ó Testamentomi Írókban fel emel-
 kedett Ódák, avagy Énekek, szomorú Ele-
 giák, oktató versek, Pásztori, vagy mezei
 versek, Mesék, Példabeszédek, és a' ver-
 szeteknek majd minden Nemeik, mellye-
 ket szépen elő ad, és azoknak szépségeiket
 gyönyörű fejtegetésekkel, és magyarázatok-
 kal mutogatja ugyan azon Lowth.

A' 'Sidó Verseknél természeteket így
 ki fejtegetvén, e' kettőt jegyzi meg Lowth:

1.)

1.) Hogy ha a' 'Sidó Vers más Nyelvre fordíttatik, és folyóbeszéddel szórúl szóra kitétetik, minthogy a' tellyes mondásoknak formáik abban azon módon meg maradnak; az, a' fordításokban még hangütségeire nézve is, elébbeni méltóságát, és a' versnek mintegy le árnyékozott képét igen meg tartja. Ezt láthatni a' 'Sidó Verseknek születt nyelvünkön való magyarázásokban, a' holott is, *Invenias etiam disiecti membra Poetae*. El bontott részeiben is meg esmered a' Poetai tagokat, melly a' Görög, és Deák Verseknek fordításokban sokkal különben esnek.

2.) Hogyha pedig valamelly Zsidó verszet Görög, vagy Deák Versekbe foglaltatik, már így a' tellyes mondásoknak formáik az idegen nyelv, és Vers természetéhez szabtván, sokat veszt az tulajdon ékes-ségéből, 's szépségéből; és hogy a' kik a' Szent Poétákat Görög vagy Deák versekkel ki tenni, és mintegy azoknak személlyekeit magokra fel venni igyekeztenek, nem lehetett, hogy mind nemre mind formára nézve, ha nem alább valók, avagy tsak sokkal különbözök ne, lettenek légyen, mivelhogy több amazokban a' természetiség, ezekben a' mesterség, noha más részről nem adtának e azoknak nagyobb erőt, felséget, és Lelket, azt mások vitatásira haggya.

En is ezekhez, két Jegyzéseket téfzek, úgy mint:

1.) Hogy a' 'Sidó Versírás felette igen természeti, és alkalmas Versírás. Ez a' fel emelkedett gondolatokra, a' legnagyobb dol-

dolgoknak igen szoros rövidséggel való kiadásokra, még is szavaiknak erejekkel, és verseiknek felségekkel való egyyenlítésekre, akármelly indulatoknak gerjesztésekre 's kiadásokra, minden Poétai szépségeknak bévételekre, és a' Verseknak hirtelen öntésekre, akár a Hangmértékes, akár a' végezetes vagy Rithmusos Poesisnál alkalmasabb. Egy szóval, olyan ez, melly magát a' gondolkozást szabad szárnyán fellyebb fellyebb emeli, nem megnyüggözi, és levonja sokszor, vagy homályjal béborítja a' legszébb gondolatot.

2.) Hogy az *Ugyanazt jelentő melleseges versek* (Parallela synonyma) más Nemzeteknek Versíróiknál is, és nevezetesen a' Deákoknál, nem egészen idegenek, és példa nélkül valók. Mert ezeknél ugyan az úgy mondatott Distichonokban, minéműek a' hat, és öt mértékű Versekből álló Elegiák, és ismét a' Lantos Versíróknál, midőn azok páros verseket fognak egyyüvé, minéműek a' hat és négy lábú Jámbusok 's a' t. e'féle melleseges Versek bőven találhatnának. Hogy egy példát említsek, ilyen ama' Verse Ovidiusnak, *Trist. L. IV. Eleg. VIII.*

Jam mea Cygneas imitantur tempora plumas,
Inficit et nigras alba senecta comas.

Már én vakszemeim hattyú tollal vetekednek,
'S Tiszta fejeér Vénség festi be barna hajam.

De csak nem egész Elegia is találhatik ugyan ezen Ovidiusban, mellyben ő mind ily melleseges Versekkel él. Sőt vagynak olykor benne példái az ellenkező mellese-

geleknek is. Az mindazonáltal igaz, hogy ez a' Versnek természetére náluk úgy nem tartozik; mint a' 'Sidóknál.

A' Magyar Versírás módjának a' 'Sidó Versírással való egybe hasonlítását, és mennyire egyezzenek, vagy nem egyezzenek a' Magyar Versekkel, reményilem, hogy lenni fog más alkalmatosságom elő adni.

Most pedig mind a' 'Sidó Verseknek bővebb Példákkal való világosításokra, mind annak meg-mutatására, miképpen esnek azok a' mi Magyar Nyelvünkön is, ha megtartván szorgalmatosan magok rendekben, a' tellyes mondásokat, azoknak illendő Versformát adunk: ímé közlök három Versezteket a' leg szorossabb 'Sidó fordítás szerént ugyan annyi sorú és számú versekben:

1. Ének. Bálám harmadik áldása az Izraelre. 4. Mos. 24. 5. 9.

Melly szépek a' Te táboraid óh Izrael!

És a' Te sátorid, Jákób!

Mint völgyek a' ki-terjedett lapályokon,

Mint kertek a' folyók körül.

Mint Aloesfák, melyeket plántált az Úr,

Mint Cedrus a' vizek körül.

Böve harmatok tsorognak ő jövésiről,

Sok vízbe hullnak magvai.

Az ő Királyja lesz Király Agág felett,

Országá fel nevelkedik.

Egyiptom Országból kihozta Isten őt,

Ő mint az Egyszarvú erős.

Meg emészti ő a' felkelő Pogányokat,

Meg rontja nyíllal tsontjokat.

Mint hím Oroszlán meg hajól, 's lefekszik ő,

Ki merje őt fel költeni?

Ki

Ki Téged áld, az is legyen megáldatott,
És átkozott, ki átkozánd.

1. *Elegia. Dávid fivér, Eneke, Saulnak és
Jonathánnak halálokról.* 2. Sam. 1. 19. 27.

Oh ki magas Hegyiden, Izrael' Dészé, elestél!
Hogy hullottanak el mind az Erősek, Egek!
E' szomorú romlást Gáthban ne jelentse ki
senki!

Askalon útzáin híre ne folyjon előbb!
Majd ne hogy örvendjék a' Pálestína Leányi,
'S a' metizetlen Nép vígadozásba legyen.
Gilboa, bérceidet soha égharmatja ne szállja!
Sem soha zápor eső rád ne tsepegjen alá!
Parlagidat szántó ne mívelje, meződ ne te-
remjen

Szent 'sengét, fel emelt áldozatokra valót!
Ah! az erőseknek paisok; mert ott leve tsúffá,
Ott a' Saulé is, bár olaj érte fejét.
Lám vértől ez előtt Jonathán kezíve ki nem
tért,

És Saulnak nem vólt kardja tsapása hibás.
Saul, Jonathán, egymást szeretők életekbe
valának,

Egy mástól a' Halál most se szakasztja külön!
Mind egyik könnyebb vála könnyű Saske-
felyüknél,

Izmos Oroszlánnál mindenikőjük erősbb!
Sírjatok a' Saulon óh Izrael árva Leányi!
A' ki tinéktek igen drága ruhákat adott.
Altala járátok bárfony, 's felyem öltöze-
tekben,

És arany ékecség köntösötökre került.
Hogy hullottanak el, jaj! mind az Erősek
a' Hartzon!

A' Te Hazád hegyein, ah Jonathán, el esél!
Nagy

Nagy keferőségben vagyok édes Atyámfija,
érted!

Ah kedves Jonathán, melly örökre valál!
A' különös szeretet, mellyel buzgottam
erántad,

Minden gerjedezéft meg halad Affzony eránt.
Hogy hullottanak el, jaj! mind az Erőlek
a' Hartzon!

Es hadi szerfzámok hogy levepréda velek!
11. *Elegia. Abner halálán tett Siralma Dá-
vidnak. 2. Sam. 3. 33. 's a' t.*

Hát ugyan úgy hala meg valamint egy bal-
gatag, Abner!

Mint egy meg-tsalatott, hát ugyan úgy
hala meg!

A' Te erős kezeid nem vóltanak öfzve kö-
tözve,

Sem gyors lábaidat nem lakatolta bilints.
Jaj! mint vefzni szokott álnok szív által az
ember,

Abner, alatonban életed úgy vefze el!
Sírjatok Abner előtt ti ruháitokat halogatva!
Izrael Abner előtt gyászba borúlva zokog! *

*) Ez utólsó vers a' Siralomnak előtte va-
gyon, v. 31. sőt úgy látszik ezen egész
résznek utólsó verseiből, hogy ez az
egész Siralom gyakorta meg szaggatva
hozódik elő, mellyet én egész folyamotjá-
ban is leírtam: de minthogy legszorosab-
ban eddig vagyon: ez a' 'Sídó Verseknek
meg mutatásokra most elégséges.

Földi János Orv. D.

Jelen.

* * * * *

Jelentettük vólt, hogy ezen folyó Eszt. Augusztussának 13-dikán iktattatott - bé Báró Orozy József ő Nagysága Ns Zemplén Vármegyének Fő Ispányságába, Personális Ürmányi József ő Kegyelmessége, mint Királyi Bízatos által. — A' Beszéd, melyet ez alkalmatossággal mondott a' Királyi Bízatos Úr, így következik:

Tekintetes Státusok, és Rendek!

„Előbb, hogysem a' Tek. Státusoknak nállam jelentett kívánságát bé-tellyesíttsem, szükségesnek találom, hogy mind Fels. Urunknak hozzám útasított kegyes parantsolattya, mind pedig Mélt. Báró Úrnak ezen Tek. Ns Vármegye' Fő - Ispányi hivataljáról ki-adott Adomány-levele, vagy is Diplomája mindnyájoknak tudtára el-olvastassék.

Méltóságos Báró Úr!

Tekintetes Státusok, és Rendek!

Valamint egygy igaz jó Hazafit semmi sem örvendeztethet annyira, mint ha Hazája' javának megszerzésében néminémüképpen munkálkodhatik, és annak köz-bóldogságát akármelly részében is eszközölheti: úgy bizonyára meg kell vallanom, hogy én e' mai díszes napot, éltémnek legörvendetösebb, és jelessebb napjai közzé méltán számlálhatom, mellyen tudni illik, Szerentséssen uralkodó Fels. Fejedelmünknek nevében, a' köz-vezérlésnek, 's Birodalomnak azon részében járúlni Szerentséltetek, melly a' Királyi Méltóságnak fő neme, és tulajdona, köz bóldogságunknak pedig egygyik sarkallatos fundamentoma.

Mert nemdenem tudva vagyon mindnyájunknál, hogy fel-állíttatván a' Királyi Felsőség Országunkban, a' Szent Koronánkhoz kaptsolt fő hatalom olly móddal szállíttatott törvényessen koronázott Királyunkra, hogy az, a' Fejedelem', és Ország-Rendjeinek egyesülésével alkotott kötések, és törvények szerént, Hazánk' törvényes Jurisdiktziói által

által egyes igyekezettel vezéreltessék, és illy móddal amaz egyedül a' Királyra biztatott ki-szolgáltató hatalom, Országunk' Jusainak bátorságos fenn-tartásával úgy legyen öszve-szerkeztetve, hogy egy részről ugyan a' köz-állapotok serényebben folytattassanak, és rendes egyenlőséggel, a' mit csak egy Főtől függő kormányozástól várni lehet, végre-hajtassanak, némellyeknek különböző szándéki, és indulati egyyeztessenek, a' szinlett, és tsupán tulajdon halzon-keresésre tsábító módok el-zarattassanak, az erőtlenebbeknek el-nyomattatására ne talán tzelőző helytelenségek (a' mennyire az emberi erő terjedhet) el-mellőztessenek; szóval, a' köz Birodalom, és Országunk' kormányozása, minden akadály nélkül, egyedül a' Polgári Társaságnak valóságos, és annak minden részeire, 's lakossaira egyenlőképpen el-terjedett bölcsőségára vezéreltessék; más részről mindazonáltal elegendő tartalék legyen, ne hogy ezen az egy Királyra bizatott ki-szolgáltató hatalom, törvényeinknek határain kívül tévelyegjen, és így Polgári Társaságunknak szoros fővevényne akármedly módon is valamennyire fel-bontassék.

Ugyan ezen kormányozó Hatalomnak leg-főbb eszközei a' Ns Vármegyék, minthogy ezek Országunkban azok a' kisebb Társaságok, melyekben a' Fő Polgári Vezérlésnek summája, ritka meg-eggyezéssel találhatik; mert valamint a' Státusok, és Országunknak Rendjei, a' Királlyal törvényesen öszve-gyülekezvén, köz munkával szabják a' Polgári Társaságnak boldogulására vezető törvényeket: úgy izinte a' Ns Vármegyék munkállyák a' Fejedelemségnek leg-főbb kormányozása, és ez által Megyékben rendeltetett fő Magisztrátusnak vezérlése alatt, ugyan azon törvényeknek fontra való tellyesítését; ezek tehát Hazánk' sarkallatos hagyományainak hűséges Órállói.

Ki-tettzik ezekből eléggé a' Fő-Ispányi hivatalnak, egyéb Országunknak Tifztségei között törvényes betse, és majd csak nem leg-jelessebb volta; és azért ezek a' Fő Tifztségek minden időkben az Orzágnak jelessebb Személyeire bizattattak, úgy-
annyi.

annyira, hogy Hazánknek Fő Elöljárója, Nádor-Ispányunk is azzal törvényessen ékesítettett, és valóban nem ok nélkül, minthogy ugyan a' Fő-Ispányok a' Királyi Szolgálató Hatalom' leg-jelesebb Segítői, és a' Közjónak Előmozdítói.

Méltán tehát számlálhatom én ezen napot, a' mint előbb mondtam, éltémnek öröndetesebb, és díszesebb napjai közzé, midőn tudni illik ezen fő Országos Tifztségben való bé-iktató hivatalomat ebben a' Ns Vármegyében, és illy nevezetes Gyűlekezetben kegyesebb, és Országunk' minden Lakosaitól méltán imádott Fejedelmünknek nevével tellyesítem.

De nagyobbadik az által is örömem, hogy e' jeles Ns Vármegye, éppen a' Méltóságos Úrnak kormányozására bizattatott, a' kinek régi barátságával dítsekedhetem, kinek ősi származása, jeles Eleinek, 's magának tulajdon érdemei, viselt különbféle hadi és polgári tiszti hivatalai, különös hazafúi szívetete, a' Köz-jónak elő-mozdítására mindenkoron intézett iparkodásai, annyira tudva vagynak mindnyájunk előtt, hogy éppen nem kétkedhetem, hogy velem együtt nem tsak e' Nemes Vármegyének, és annak minden jeles Rendjeinek közös az öröme, mellynek illy érdemes Kormányozója rendeltetett; de az egész Hazának, és minden jó Hazafinak is innét származhat nagy öröndezése, minthogy kegyelmes Fejedelmünk ezzel a' példával is a' közjóra szorgalmatosságát nyilván bizonyította, midőn nem tsak a' tett érdemeknek nálla lévő betsit velünk esmértetni kívánnya, hanem bővebb örömmünkre ollyan Férjfiakat választ Országunk' jelesebb Tifztségeire, kik, mind származások, mind igaz Hazafi voltak, és tehetségekre nézve, azoknak viselésére köz értelemmel érdemeseknek találatnak. Ösztönözhet ez valóban mindnyájunkat, hogy kegyelmes Királyunknak fejedelmi példáját követvén, édes Hazánk' boldogulásának elő-mozdításán egy szívvel lélekkel iparkodgyunk; ezek tehát mai örömemnek fő okai. Elöl-hozhatnám én itt, a' Mélt. Úrnak különös emlékezetre méltó, Mélt. Ura Attyának érdemeit is, annak nagy példájú Hazafiságát,

min-

minden személy - válogatás nélkül való egyenes, és igazság szerető tselekedeteit a' végre is, hogy azokat, ezen számosan öszve-gyülekezett Hazafiakkal közelébb esmértessem; de mivel mindnyájoknál, a' kik azon nagy emlékezetű Méltóságot személyyessen esmérték, úgy is tudva vagynak: csak azt az egyet vetem még utánna, hogy ez a' Méltóságos Úr, azon igaz Hazafiságát minden mellyékes szinlésektől mentt, és tiszta Magyar szivét, nagy emlékezetű Eleitől, mint leg-drágább örökét vette, mivel azoknak is ditső tettei egyedül azon igaz hazafiúi igyekezetekből származtak, mellyel a' köz-jónak elő-mozdítását fáradszorgalmatossággal munkálták.

Hogy tehát mind a' T. Státusoknak kívánságát, mind mostani hivatalomnak tzellyát, azon hitnek le-tételével, mellyel a' Méltóságos Úr mind kegyelmes Fejedelmünkhez, mind pedig ezen Ns Vármegyében lévő Polgár - Társaihoz köteleztetik, közeli-tem: tessék azt a' Mélt. Úrnak le-tenni.

A' Hit' le - tétele után.

Mivel már a' Méltóságos Úr a' szokott, 's szivében régtől - olta úgy is el-tökéltett hitet szóval is le-tette: bé-vezetem ímé a' Méltóságos Urat, Fels. Fejedelmünk' nevében, ezen Ts Ns Vármegyének Fő - Ispányi Hivatallyába, annak vezérlését, a' törvénynek értelme szerént, minden hozzá - való javaival, jövedelmeivel, és praerogatíváival által-atom. Nintsen is egyéb hátra, hanem hogy megszereztetvén már ekképpen a' Mélt. Úr, mint Elöl-járó, és a' T. Státusok között a' közelébb való egyesülés, ebből származó örvendezésemet ismét újjítsam, midőn mind azokat a' javakat elmémben forgatom, mellyeket e' Ns Vármegye minden kétség kívül fog tapasztalni. Mert ugyan is, hol lehet nagyobb reménység a' törvénynek tellyesítéséhez, az Igazságnak minden személy - válogatás nélkül - való gyors ki - szolgáltatatásához, a' Köz-jónak gyarapításához, akármelly ne talán bé-férkezett helytelen szokásoknak el-törléséhez, minden sorsú Lakosok-
nak

nak egyenlő bődögülésához ; mint ugyan ezen jeles Ns Vármegyében , a' mellyben foglalt Polgári-Társaságot, illy törvény-tudó, egyenes szívű, nagy tapasztalású Haza fi fogja vezérelni, és a' melly Társaságnak Tagjai, olly nevezetes Familiákból és régi gyökeres Nemből eredett számos Méltóságos, és Uri Rendekből vagyon öszve-állítva, a' kik, érdemekkel díszesített Öseit követvén, ugyan annyi számú eszközeik lesznek, ama' minden Rendek által óhajtott köz bődögülésnak.

Mert ugyan is ki nem tudja, hogy a' Nemések, Országunknak, és a' köz Polgári-Társaságnak azon része, a' melly, a' Király, és az Ország' Lakossai között, mintegy közepette lévén helyezettette a' köz bizodalomnak, és vezérlésnek minden részeit segedelemmel élelfti, és mind a' Király külső és belső bátorságunknak meg-szerzésére olly szükséges hatalmat fenn-tartja, mind pedig az Ország' minden Lakossainak, kinek-kinek sorsához illendő szabadságát, és bődögülését eszközli.

Mert a' mint a' jól el-rendeltt köz Polgári-Társaságnak semmi része nem lehet, a' melly a' köz bődogságot egyenlő iparkodással a' néki ki-izabott mód szerént nem munkállya : úgy a' mi köz Polgári Társaságunkban minden renden lévő Nemes-ségnek az a' szoros kötelessége, hogy a' mint azt, vagy hadi, vagy polgári szolgálatokkal szerzette, úgy ezeket tovább is hűségessen folytassa, és így a' belső, 's külső bátorságot az egész Haza' Népe-nek állandó bődogságára meg-szerezvén, minden leg-alacsonyabb sorsú Lakosok is teelekedeteikből nyilván tapasztalhassák, hogy a' Nemesi szabadság az ő bődogságokat nem hogy akadályoztatná, hanem inkább ennek fenn-maradásában az ő óltalmok, és bődögülések is szorosan kaptoltatik.

Nem erefzkedem én mélyebben ezen többekre is alkalmatosságot nyújtó elmélkedésben, mivel mind ezek a' Ts Státusoknál azon kívül is bőven tudva vagynak; tsak azt ajánlom tehát bé-fejezés gyanánt tovább is a' Mélt. Fő Ispány Úrnak, hogy ezen Ns Vármegye' köz reménységét, 's minden ké-

kételkedésen kívül való hiedelmét, újjabb újjabb köz bódogulására való jeles tselekedetekkel erősíteni, a' Ts Státusokat és Rendeket bölts tanátsadásával segíteni, azokat törvényes jussaiban, szabadságiban meg-tartani, és az adó-fizető Népnék sorsát hazafiúi érzékenységu szívére venni, 's ápolgatni méltóztassék; nem kételkedem ellenben, hogy a' Ts Státusok és Rendek azon figyelmetes tiszteletnek önként Hazánk' rendtartása' kedvéért is minden készséggel eleget teendének, Mélt. Fő Igazgatójokat hazafiúi iparkodásban segíteni, 's illy öszve-kaptsolt erővel kezelmessen uralkodó Felségünknek szolgálatját, ezen Ts Vármegyének nagyobb díszét, 's az által a' Közjónak elő-menetelét, gyarapítását közéletíteni igyekezni fognak. — Most pedig vélem egygyütt egy szívvel lélekkel fel-kiáltanak: Éllyen ezen Ts Vármegyének érdemes Fő Ispánnya Mélt. Báró Orczy Jósef Úr! Vivat!!

El - végezyén már ekképpen a' reám, Felséges Koronás Királyunk által bizatott munkát, köszönöm a' Méltóságos Fő Ispány Úrnak hozzám vonzó szívességét, és igaz barátságát, nem különben a' Ts Státusoknak és Rendeknek, úgy a' szomszéd Nemes Vármegyék által ide küldött érd. Követjeinek olly nagy számmal lett megjelenéseket nagy örömmel és háláadással fogadom. — Adja a' jó Isten, hogy a' mint igaz szívből óhajtom az e' mai napon én általam hivatallyába bé-iktatott érdemes Fő Ispánnya ezen Ns Vármegyének Mélt. és Uri Rendekkel öszve-szövetkezett, sok számos esztendőkig szereztséssen munkállyák a' köz bódogságnak minden részzeit; magamat pedig a' Mélt. Úrnak, 's ezen jeles Gyülekezetnek, úgymint egyik Polgár-Társokat igaz barátságába, és szíveségébe ajánlom. “

